

१४८४ / अयोध्यापती श्री राम

रावणाच्या कोपे त्रासले ब्राह्मण । तेणे बिभीषण कंटाळला ॥१॥
 म्हणे कैसी हाता येईल ही लंका । गाई-विप्र सुखा कै मी देखे ॥२॥
 रावण तो आहे महा धर्मवन्त । खंडिले समस्त वेद जेणे ॥३॥
 शंकराचा वर बहु बळवान । राज्य ते छप्पन्न युगे यासी ॥४॥
 कैसी नारायणा करिसी कृपादृष्टि । सुखमय सृष्टि होईल केव्हा ॥५॥
 ऐसे बिभीषण चिंतितां सुन्दर । देती ज्ञानेश्वर नाभिकार ॥६॥

१४९५

अयोध्येसी राजा नांदे दशरथ । संताने तच्चित्त उद्विग्नचि ॥१॥
 उपाध्यायालार्गीं पुसोनिया यज्ञ । आरंभिला तेणे ऋषिहाती ॥२॥
 दिधला प्रसाद अग्नीने पायस । रायानें स्त्रियांस समर्पिले ॥३॥
 पायसाच्या योगें तेव्हा तिन्ही राणी । जाहल्या स्वस्थानी तेजयुक्त ॥४॥
 मधुमास, सित पक्ष, नवमीसी । झाला कौसल्येसी राम पुत्र ॥५॥
 सुमित्रेसी पुत्र झाला लक्ष्मण । भरतशत्रुघ्न कैकयीतें ॥६॥
 आळंदीवह्लभ सांपडल्या हाती । न समाये प्रीति ब्रह्मानंद ॥७॥

१४८५

राज्यसीमा युगे फार । चौकडिया दाहा चार ॥१॥
 वर शंकराचा बळी । सर्व सामग्री सुढाळी ॥२॥
 ऐसे असोनि सकळ । रमानाथ भक्तपाळ ॥३॥
 एका बिभीषणासाठी । पुत्र कौसल्येच्या पोटी ॥४॥
 वर सर्वही तोडिले । गाई ब्राह्मण रक्षिले ॥५॥
 मारुनिया दशानना । लंका दिली बिभीषणा ॥६॥
 आप्तवचनाचा ठसा । दृढ राहो भरंवसा ॥७॥
 हरिध्यानचि केवळ । चित्ती राखा उतावेळ ॥८॥
 शुद्ध होतां हरिचे दास । पृथ्वी पावेल सुखास ॥९॥
 भक्तिसागराचा लोंढा । कोंडील हळहळीचा कोंडा ॥१०॥
 ज्ञानेश्वरप्रभु तात । दासा साह्य सदोदित ॥११॥

१४८६

आज माझे पुण्यतरु । अवघे दिसती सफळाकारु ॥१॥
 मायावेष नारायण । जैसे करित होतो ध्यान ॥२॥
 तैसा आला भूमिवरी । व्याप्त अंतर-बाहेरी ॥३॥
 श्रीवसिष्ठगुरुनाथे । मज पाठविले येथे ॥४॥
 तरी आज्ञा वदे राया । येथ स्थित केले काह्या ॥५॥
 ज्ञानेश्वर ब्रह्मसुत । त्यांचा दास मी अंकित ॥६॥

१४८७

लोचनावांचूनि हीन मी करंटा । न देखे वैकुंठा डोळेभरी ॥१॥
 परी ब्रह्मसुतकृपा अलोलिक । श्रीरघुनायक डोळां दावी ॥२॥
 मानसकुमर दासीचे उदरी । नाही अधिकारी म्हणुनि वेदा ॥३॥
 परी वेदमूर्ति जाहली सगुण । वर्णिते मी गुण म्हणूनिया ॥४॥
 ज्ञानेश्वरप्रभु वसिष्ठाकृतीचा । होईल स्फूर्तीचा दानी तोचि ॥५॥

१४८८ / ओवी

जय जय रघुवीरा समरधीरा । जय सच्चिदानंद निर्विकारा ।
 जय आदि अनादि विश्वभरा । विश्वोद्धार सुखमूर्ति ॥१॥ (९पूर.३६)

१४८९

सर्वसुखगोडी सांपडली हाता । नेत्री रघुनाथा देखियेले ॥१॥
 सर्व काळ आज झाला अनुकूल । देखिला हा बाळ कौसल्येचा ॥२॥
 ध्यानमिषे पुढे आला नारायण । ब्रह्मज्ञान गौण करुनिया ॥३॥
 ज्ञानेश्वर रूपे वसिष्ठाची कृपा । तेणे झाला सोपा नामरूपी ॥४॥

१४९०

धन्य त्याची माता, धन्य त्याचा पिता । धन्य ते सर्वथा कुळगोत्र ॥१॥
 धन्य धन्य धन्य तयाचे संगती । जया रघुपति आवडतो ॥२॥
 राया, तुझे भाग्य न वर्णवे शेषा । स्वये जगदीशा पालक तूं ॥३॥
 ज्ञानेश्वरप्रभुकरुणा अगाध । सर्व भावे शुद्ध करी जगा ॥४॥

१४९१

रामाकार जरी नव्हे निज मन । तों रामदर्शन कामा न ये ॥१॥
 मागता भोजन कैवल्याचा दानी । नायकेचि राणी गृहासक्त ॥२॥
 करोनिया खोडी क्षोभवी जननी । मन घे ओढोनि स्वतांकडे ॥३॥
 संयोगी वियोग प्रेमाचे हे सुख । आळंदीनायक चोजविता ॥४॥

१४९२

एवढी विनंति । ऐकावी अयोध्यापति ॥१॥
 स्वामी तुमच्या वियोगे । भक्ता पळ होती युगे ॥२॥
 तेथ वर्षा काय पाडु । कीजे स्वजन्मपवाडु ॥३॥
 ज्ञानेश्वरबाळा । दीन विनवी स्नेहाळा ॥४॥

१४९३

हृदयाचे ठायी नांदे जे सुंदर । अति मनोहर श्याम तनु ॥१॥
 अष्टवर्षी रूप तेचि डोळ्यांपुढे । स्तविती रोकडे नृप-राणी ॥२॥
 यालागी अष्टवरुषी बालध्यान । पाहाती नयन कौसल्येचे ॥३॥
 वाटते कडीये घ्यावे उचलुनी । कठिण कुंभिनी खुपे पायी ॥४॥
 जाणोनिया देवे वडिलांचे मन । खेळे शिशु सान होऊनिया ॥५॥
 सुमित्रा कैकयी दोघी तेचि वेळे । निरखिती बाळें आपुलाली ॥६॥
 कौसल्येचे एक, एक कैकयीचे । दोन सुमित्रेचे एकमय ॥७॥
 ज्ञानेश्वरस्वामी चहूंठायी झाला । जन्मावीण लीला जन्म दावी ॥८॥

१४९४

आनंदस्वरूपे राम रघुराणा । योगियांचे मना समाधान ॥१॥
 स्वरूपलक्षणे तोचि लक्षुमण । भरत पालन कराया तो ॥२॥
 कामक्रोध शत्रु समूळचि मारी । शत्रुघ्न तो भारी बळसिंधु ॥३॥
 नर-वानरांसी सम मुक्तिदाता । वैरियांहि त्राता स्वामी माझा ॥४॥

तौचि ज्ञानेश्वर आळंदीअयोध्ये । मायारिपु योद्धे निपजवी ॥५॥ (य९पू.२.३७)

१४९५

अयोध्येसी राजा नांदे दशरथ । संताने तच्चित्त उद्विग्नचि ॥१॥
 उपाध्यायालागीं पुसोनिया यज्ञ । आरंभिला तेणे ऋषिहाती ॥२॥
 दिधला प्रसाद अग्नीने पायस । रायानें स्त्रियांस समर्पिले ॥३॥
 पायसाच्या योगें तेव्हा तिन्ही राणी । जाहल्या स्वस्थानी तेजयुक्त ॥४॥
 मधुमास, सित पक्ष, नवमीसी । झाला कौसल्येसी राम पुत्र ॥५॥
 सुमित्रेसी पुत्र झाला लक्ष्मण । भरतशत्रुघ्न कैकयीतें ॥६॥
 आळंदीवह्लभ सांपडल्या हाती । न समाये प्रीति ब्रह्मानंद ॥७॥

(*हा अभंग १४८४ नंतर घ्यवयास हवा)